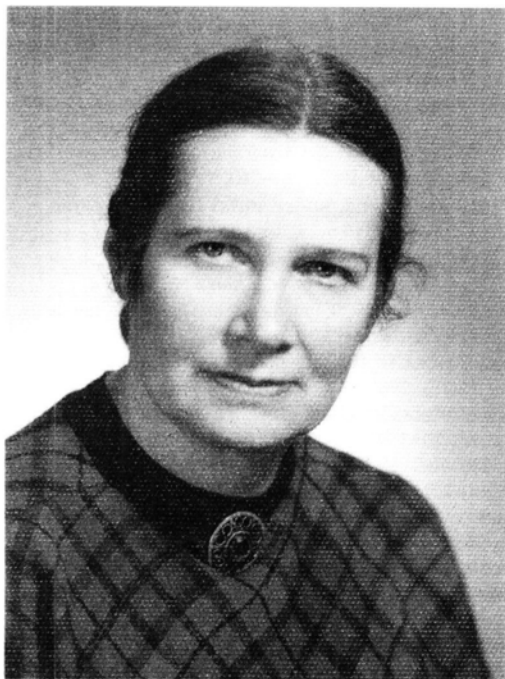


## ROZSTANIA • OBITUARIES

HALINA JARMOLIŃSKA-ADAMCZEWSKA  
(1909–1998)



Halina Jarmolińska urodziła się 30 maja 1909 roku w Nowym Jorku. Ojcem jej był Jan Jarmoliński, inżynier rolnik; przez matkę, Alfredę z Korzonów, była spokrewniona z Tadeuszem Kościuszką. Wraz z rodzicami wróciła do kraju w 1913 roku, do majątku rodzinnego na terenie obecnej Białorusi. Po rewolucji bolszewickiej wraz z rodziną przedostała się do Polski. W Warszawie ukończyła w r. 1926 szkołę średnią i rozpoczęła studia w zakresie botaniki na Uniwersytecie Warszawskim. W 1929 r. zmarł jej ojciec; mając matkę na utrzymaniu musiała przerwać studia i podjąć pracę zarobkową. Od kwietnia tego samego roku zaczęła pracować, początkowo jako praktykantka, później jako asystentka w Stacji Ochrony Roślin Towarzystwa Ogrodniczego Warszawskiego. Do jej obowiązków należało określanie chorób roślin nadsyłanych do Stacji i udzielanie porad w tym zakresie, prowadzenie wykładów z ochrony roślin na różnego rodzaju kursach organizowanych przez Stację oraz

podjęcie własnych prac badawczych. W latach 1930 i 1931 wykonywała doświadczenia do pracy magisterskiej, której tematem były grzyby powodujące gnicie jabłek w przechowalniach. Praca ta, opublikowana w 1937 r., przyniosła cenne dane o biologii grzybów nie notowanych i nie badanych dotychczas w Polsce. Formalnym promotorem tej pracy był profesor Uniwersytetu Warszawskiego Bolesław Hryniewiecki, wykonywała ją jednak w Zakładzie Fitopatologii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego pod kierunkiem prof. Wincentego Siemaszki i z pomocą jego asystentki, Wandy Konopackiej. W Stacji Ochrony Roślin pracowała do końca marca 1937 r., a po reorganizacji w tym czasie służby ochrony roślin przeszła do nowo utworzonego Działu Ochrony Roślin w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach. Zajmowała się tam rejestracją chorób roślin oraz rozpoczęła badania nad guzowatością korzeni drzew owocowych.

Pracowała w tym Instytucie niedługo, do jesieni 1937 r. W celu ukończenia studiów wróciła do Warszawy i od 1 listopada podjęła pracę na stanowisku asystenta w Instytucie Badawczym Leśnictwa, pod kierunkiem przebywającego wtedy w Polsce światowej sławy specjalisty w zakresie chorób drewna, Richarda Falcka. Ukończyła studia, jednocześnie przygotowując pracę o sposobach rozsiewania się zarodników grzybów powodujących siniznę drewna. Opracowanie to, przygotowane do druku, uległo zniszczeniu podczas wojny.

We wrześniu 1939 r. brała udział w obronie Warszawy, jako sanitariuszka. Od 1941 do 1944 r. pracowała w Stacji Ochrony Roślin w Lublinie, badając choroby wirusowe ziemniaków pod kierunkiem przebywającego tam dra Karola Zaleskiego.

W 1945 r. H. Jarmolińska wróciła do Warszawy; w sierpniu formalnie ukończyła studia na Uniwersytecie Warszawskim otrzymując stopień magistra filozofii. Od 1 września tegoż roku do końca czerwca 1949 r. pracowała jako referent naukowy do spraw ochrony roślin w Państwowych Zakładach Hodowli Roślin. Po reorganizacji tej instytucji, od lipca 1949 do końca 1950 r. kierowała stworzonym przez siebie od podstaw Laboratorium Ochrony Roślin w Centralnym Zarządzie Państwowych Gospodarstw Rolnych. Od 1 stycznia 1951 r. rozpoczęła pracę w powstałym wówczas Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Warszawie jako kierownik laboratorium fitopatologicznego. W r. 1955 przekazała kierownictwo laboratorium inżynierowi Jerzemu Chrzanowskiemu pozostając jego zastępcą. W 1956 r. otrzymała tytuł naukowy adiunkta, od r. 1963 zajmowała stanowisko

samodzielnego pracownika naukowo-badawczego. Z dniem 1 września 1969 r. przeszła na emeryturę.

W Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin pracowała głównie nad nową metodą hodowli *Phytophthora infestans* na sztucznej pożywce oraz nad hodowlą odpornościową ziemniaka, badając korelację porażenia przez tego patogena kłębów i liści, zależność między występowaniem choroby a stadium rozwojowym ziemniaka, oraz zmiany wirulencji *Ph. infestans* przy przejściu przez różne odmiany ziemniaka. Wyniki tych badań przekazywała hodowcom ziemniaków. W związku z pojawieniem się w Polsce bakteriozy pierścieniowej ziemniaka opublikowała obszerny artykuł na ten temat. Wygłaszała także referaty na różnego typu szkoleniach, kursach i zjazdach. Wzięła udział w międzynarodowej konferencji poświęconej chorobom ziemniaka w Edynburgu w 1962 r.

Była członkiem Polskiego Towarzystwa Botanicznego (od 1927 nadzwyczajnym, od 1938 zwyczajnym), często bywała na posiedzeniach jego Sekcji Mykologicznej. Pracowała społecznie w Związku Zawodowym Pracowników Rolnych (wchodziła w skład komisji rewizyjnej w oddziale przy I. H. A. R.) i jako ławnik Sądu Powiatowego dla m. st. Warszawy (w latach 1962–1964), była także członkiem zrzeszonym PCK i członkiem Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej.

W 1948 r. wyszła za mąż za Stanisława Adamczewskiego, entomologa, pracownika naukowego Muzeum Zoologicznego, a później profesora w Instytucie Zoologii PAN, mającego duży i wartościowy dorobek w dziedzinie lepidopterologii. Podtrzymywała go na duchu w ciężkich latach pozbawienia pracy w okresie łysenkizmu. Po jego śmierci własnym nakładem wydała drukiem jego ostatnią rozprawę naukową (*Zagadnienia migratoryzmu u motyli*, 1992), której opublikowania odmawiała zatrudniająca go instytucja.

H. Jarmolińska-Adamczewska zmarła w Warszawie 17 listopada 1998 roku i została pochowana na Cmentarzu Powązkowskim.

W pamięci tych, którzy ją znali, pozostanie jako pracownik naukowy o szerokiej wiedzy i doświadczeniu, oraz człowiek wyjątkowo życzliwy i uczynny, wspomagający innych ludzi swoim czasem i środkami materialnymi. Jej postawa wynikała z głębokiej religijności, której dawała świadectwo także w trudnych czasach, gdy nie było to dobrze widziane.

Tomasz MAJEWSKI

## SPIS PUBLIKACJI MGR HALINY JARMOLIŃSKIEJ-ADAMCZEWSKIEJ

### Prace naukowe

- JARMOLIŃSKA H. 1937. Grzyby powodujące gnicie jabłek w przechowalniach. *Rocznik Ochrony Roślin* 4(2): 20–41, 2 tabl. (także jako osobna odbitka z własną kartą tytułową i okładką, Warszawa 1937, ss. 2 nln., 22, 2 tabl.).
- JARMOLIŃSKA-ADAMCZEWSKA H. 1959. Bakterioza pierścieniowa (*Corynebacterium sepedonicum* Spieckermann et Kotthoff) u ziemniaka. *Biuletyn Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin* 1959 (6): 77–83.
- JARMOLIŃSKA-ADAMCZEWSKA H. 1962. Studies of the methods of cultivation of *Phytophthora infestans* (Mont.) de Bary. *Bulletin de l'Académie Polonaise des Sciences, sér. sci. biol.* 10(7): 261–263.
- ### Prace popularne, podręczniki i sprawozdania
- JARMOLIŃSKA H. 1936. Kalendarz zraszań jabłoni i grusz przeciwko struposzowi jabłoniowemu (...). Stacja Ochrony Roślin T. O.W., Ulotka Nr. 97 ss. 4.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Przedwiosenne opryskiwanie sadów. *Echa Leśne* 15(12): 275–276.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Płonnik (*Polytrichum*). *Echa Leśne* 15(13): 296.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Torfowiec (*Sphagnum*). *Echa Leśne* 15(16): 351.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Wiosenne grzyby jadalne. *Echa Leśne* 15(17): 377.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Wiosenne i letnie opryskiwania sadów. *Echa Leśne* 15(18): 399.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Mchy. *Echa Leśne* 15(19): 423.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Mchy wilgotniejszych lasów sosnowych. *Echa Leśne* 15(20): 447–448.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Walka z chwastami. *Echa Leśne* 15(21): 486 (anonimowo).
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Mchy lasów liściastych i mieszanych. *Echa Leśne* 15(22): 493–494.
- JARMOLIŃSKA H. 1939. Mchy nadrzewne. *Echa Leśne* 15(30–31)
- JARMOLIŃSKA H. 1947. Przedwiosenne zabiegi w sadach. *Chłopska Gospodarka* 3(7): 156–157.
- JARMOLIŃSKA H. 1947. Zwalczamy słodyszka rzepakowego. *Chłopska Gospodarka* 3(10): 229–230.
- JARMOLIŃSKA H. 1948–1949. Instrukcje opracowane w Państwowych Zakładach Hodowli Roślin (maszynopisy powielone): Instrukcja o przedwiosennych opryskach w sadach, [1948] (n.v.), Instrukcja o zwalczaniu chorób i szkodników w sadzie w okresie wiosennym i letnim, 1948, 2 ss., Instrukcja o zwalczaniu chorób i szkodników warzyw, 1948, 2 ss., Instrukcja o zwalczaniu gryzoni, [1948], 2 ss., Instrukcja o zwalczaniu mszyc na burakach nasiennych, 1948, 1 s., Instrukcja o zwalczaniu szkodników spichlerzy, 1948, 2 ss., Instrukcja o zwalczaniu zarazy ziemniaczanej, [1948], 2 ss., Instrukcja o zwalczaniu szkodników rzepaku, rzepiku i gorczycy [1949], 2 ss. (?), Okólnik o zapobieganiu chorobom ziemiopłodów przechowywanych w kopcach i przechowalniach, [1949], 2 ss.
- JARMOLIŃSKA-ADAMCZEWSKA H. 1953. Choroby w przecho-

walniach i kopcach. (Rozdział XII w:) Ochrona roślin. Praca zbior. pod red. J. Kochmana i K. Strawińskiego. PWRiL, Warszawa, s. 509–530.

JARMOLIŃSKA-ADAMCZEWSKA H. 1956. Choroby w przecho-walniach i kopcach. (Rozdział XIII w:) Ochrona roślin. Wyd. II. Praca zbior. pod red. J. Kochmana, K. Strawiń-skiego i W. Węgorza. PWRiL, Warszawa, s. 559–580.

JARMOLIŃSKA-ADAMCZEWSKA H. 1963. Choroby w przecho-walniach i kopcach. (Rozdział XXX w:) Ochrona roślin. Wyd. III. Praca zbior. pod red. J. Kochmana i W. Wę-gorka. PWRiL, Warszawa, s. 1084–1101.

JARMOLIŃSKA-ADAMCZEWSKA H. 1963. Sprawozdanie z kon-ferencji fitopatologicznej Europejskiego Tow. Badań Ziemi- (EAPR) w Edynburgu w marcu 1962 r. *Biuletyn Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin* 1963 (3–4): 137–140.

### Źródła

Akta osobowe z archiwum Instytutu Hodowli i Aklima-tyzacji Roślin w Radzikowie; informacje i dokumenty przekazane autorowi przez Jadwigę Adamczewską-Mi-klaszwęską.

### WSPOMNIENIE O MGR IRENIE DUDZIŃSKIEJ – KOLEŻANCE I NAUCZYCIELCE, WYKŁADOWCY NA WYDZIALE BIOLOGII UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO (1921–2002)

**A remembrance of Irena Dudzińska – a colleague  
and teacher in the Department of Biology of Warsaw  
University (1921–2002)**

Zachować pamięć o ludziach to przypomnieć ich życie tym, którzy ich znali, a także przekazać wiedzę o ich losach młodszemu od siebie. Kierując się tą ideą chcemy przypomnieć środowisku polskich botani-ków Panią mgr Irenę Dudzińską, botanika z Uniwer-sytetu Warszawskiego, wieloletnią koleżankę i współ-pracowniczkę jednej z nas, a nauczycielkę w czasie studiów i kilkunastu lat pracy – drugiej.

W grudniu 2002 roku zmarła w Warszawie mgr Irena Dudzińska (z domu Fabiszewska), botanik, wie-loletni pracownik naukowo-dydaktyczny Uniwersy-tetu Warszawskiego. Była studentką pierwszego po-wojennego roku studiów Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego na kierunku biologii. Już we wrześ-niu 1949 r., po trzecim roku studiów, została zatrud-niona przez ks. prof. Józefa Szulecę (wówczas dok-tora nauk biologicznych) w Zakładzie Anatomii i Cytologii Roślin, jako zastępca asystenta. Po uzyska-niu dyplomu magistra w kwietniu 1952 r., została asystentką, w roku 1953 starszą asystentką, a nastę-pnie wykładowcą w tym samym Zakładzie. Na stano-wisku wykładowcy pracowała przez wiele lat aż do przejścia na emeryturę w 1978 roku.



Zainteresowania naukowe mgr Ireny Dudzińskiej koncentrowały się na anatomii roślin. Z tego zakresu była jej praca magisterska („Budowa anatomiczna pe- (du *Polygonum amphibium* L. var. *natans* hodowanego na łądzie”) oraz prowadzone w Zakładzie zajęcia dydaktyczne i własne badania. Jednak nie doktoryzo-wała się i nie zostawiła publikacji, chociaż była osobą pełną inwencji twórczej, pracowitą, odpowiedzialną i doskonale zorganizowaną. W ciężkich latach powo-jennych Irena miała dodatkowe trudności spowodo-wane chorobami jej bliskich. Przez całe życie ciągle komuś pomagała, kimś się opiekowała, za wielu była odpowiedzialna. Takie były Jej cechy charakteru i za-sady wyniesione z domu, z harcerstwa lat międzywo-jennych oraz z pełnego zaangażowania w walce pod-ziemia w czasie okupacji. Nie mówiła o niej wiele, wiedziałyśmy tylko, że w czasie okupacji aby unik-nąć aresztowania musiała wyrobić fałszywe doku-menty, w których wpisany rok urodzenia 1917 (a nie właściwy 1921) pozostał już z nią do końca. Początko-we lata pracy uniwersyteckiej mgr Ireny Dudziń-skiej przypadły nie tylko na trudny okres Jej życia, ale także życia Uniwersytetu Warszawskiego. Jak wszyscy zatrudnieni w Zakładzie Anatomii i Cytolo-gii Roślin pracownicy dydaktyczni, musiała przejść szkolenie ideologiczne z marksizmu i z „postępowej

lysenkowskiej biologii”, doświadczyć nagłej zmiany kierownika Zakładu (usunięcie z UW ks. prof. Szulety) i związanej z tym gruntownej zmiany tematyki prac badawczych i zajęć dydaktycznych.

Pani mgr Irena Dudzińska bardzo lubiła zajęcia dydaktyczne i doskonale je prowadziła. Łatwo nawiązywała kontakt ze studentami i dlatego, a także ze względu na swoją wiedzę, była przez nich ceniona i lubiana. Szczególnie dobrze pamiętam (M. Ch.) zajęcia dla III roku studiów z anatomii rozwojowej roślin, prowadzone przez Nią wspólnie z dr Zofią Makowską. Na podstawie seryjnych przekrojów łodygi i liści wybranych gatunków roślin budowaliśmy z różnych materiałów (bo był to przecież okres przedkomputerowy) wspaniałe modele przestrzenne, dokumentujące wzory różnicowania systemu waskularnego pędu i typy phyllotaksji u roślin okrytonasiennych. Nauczyliśmy się wtedy i sądzę, że także wiele osób z kolejnych lat studiów, widzieć rozwój rośliny jako proces dynamiczny, zróżnicowany w czasie i przestrzeni.

Mgr Irena Dudzińska kochała i знаła Tatry i tam zwykle spędzała urlopy. Przewędrowała wielokrotnie wszystkie dolinki tatrzańskie i zdobyła wiele szczytów. Już na początku lat 50. wyszukała pokoje w góralskich chatach na zboczach Gubałówki, z niepowtarzalnym widokiem na Tatry. Tam właśnie, później już z mężem i córką, „ściągała” przyjaciół z dawnej drużyny harcerskiej i koleżanki z pracy na niezapomniane wspólne pobyty.

Pamiętamy Panią Irenę Dudzińską jako koleżankę i nauczycielkę akademicką zawsze uczynną, aktywną, towarzyską, chętnie dzielącą się z innymi swoją wiedzą. Także po przejściu na emeryturę utrzymywała z nami kontakty, niestety w miarę upływu czasu coraz mniej ożywione. Odeszła osoba bardzo wartościowa, kierująca się w życiu wypróbowanymi zasadami. Los nie oszczędził Jej trosk i kłopotów, także w ostatnim okresie życia.

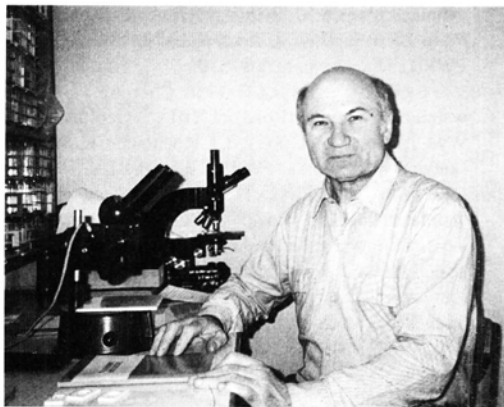
Jadwiga A. TARKOWSKA, Maria CHARZYŃSKA

## ROCZNICE JUBILEUSZE ANNIVERSARIES, JUBILEES

**FELIKS JULIANOWICZ WIELICZKIEWICZ  
– JUBILEUSZ 60. URODZIN**

**Felix Yulianovich Velichkevich  
60<sup>th</sup> anniversary of birthday**

F. J. Wieliczekiewicz (Fot. 1) urodził się 4 stycznia 1942 roku w Zawidówce koło Homla, w byłej Repub-



Fot. 1. F. J. Wieliczekiewicz w Zakładzie Paleobotaniki IB PAN w swoim maleńkim „gabiniecie” (Fot. E. Zastawniak).

Phot. 1. F. Y. Velichkevich in the Palaeobotanical Department of the Institute of Botany, Polish Academy of Sciences in Cracow in his small „office” (Phot. E. Zastawniak).

lice Białoruskiej Związku Radzieckiego. Ojciec pochodził z katolickiej rodziny z Wileńszczyzny, matka z białoruskiej rodziny Drobysz-Drobyszewskich. Według rodzinnej legendy dziadek Benedykt Wieliczekiewicz brał udział w powstaniu styczniowym, a po jego upadku zbiegł na Polesie i tam się ukrywał. Z czasem ożenił się, założył rodzinę i stąd się wzięła białoruska gałąź rodziny. Rodzice F. J. Wieliczekiewicza byli nauczycielami, ojciec uczył geografii i historii, matka – matematyki i fizyki. Rodzina często zmieniała miejsca pobytu, w związku ze zmianami miejsca pracy ojca. Przez jakiś czas ojciec był wykładowcą w Uczelni Pedagogicznej w Kopcewiczach na Polesiu, gdzie kształcili się nauczyciele szkół podstawowych, potem był dyrektorem szkół średnich w kilku miejscowościach. Na stałe rodzina osiedliła się w Oktjabrskim, na północy obwodu homelskiego (wcześniej Rudobiełka). Feliks Julianowicz uczęszczał do szkoły podstawowej w tych miejscowościach, w których aktualnie przebywała rodzina, a maturę zdał w Oktjabrskim w 1959 r. Po maturze pracował dwa lata jako ślusarz w warsztacie remontowym, poczym w 1961 r. rozpoczął studia w Instytucie Pedagogicznym im. A. Hercena w Sankt Petersburgu (dawniej Leningrad), na Wydziale Nauk Przyrodniczych. Po pierwszym semestrze studiów został powołany do służby wojskowej na trzy lata. Odbył ją, jako radiotelegrafista, w miejscowości Schwerin, na północy dawnej Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Po zwolnieniu z wojska powrócił na dawną uczelnię, którą ukończył w 1969 r.